

**RAPORT
Z EWALUACJI STRATEGII
ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO
Kościerskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2010-2025.**

za 2019

WSTĘP

Opis zastosowanej metodologii oraz źródła informacji wykorzystywane w badaniu

W procesie ewaluacji aktualnie obowiązującej Strategii wykorzystano następujące źródła informacji i narzędzia badawcze:

- dane pozyskane z Gmin Powiatu Kościerskiego,
- dane statystyczne GUS,
- dane jednostek organizacyjnych Powiatu Kościerskiego.

OPIS I ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

I Konkurencyjna gospodarka

Cel operacyjny 1.1 Wzmacnianie potencjału turystycznego

Do ważnych decyzji wzmacniających potencjał turystyczny możemy wyróżnić:

Gmina Nowa Karczma w roku 2019 zakończyła realizację zadania pn. „Budowa terenu rekreacyjnego w Grabowie Kościerskim” w ramach działania „Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność” objętego Priorytetem 4 „Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej, zawartego w Programie Operacyjnym „Rybnictwo i Morze” 2014-2020. Utworzony teren rekreacyjny posiada wydzielony plac zabaw, siłownię plenerową oraz tor dla rolkarzy o szerokości 2,5 m i długości 160 m. Plac zabaw wyposażony został w zjeżdżalnię, pomosty, ścianki wspinaczkowe, tunele, panele zabawowe i edukacyjne oraz różnego rodzaju huśtawki. W skład siłowni plenerowej wchodzi takie urządzenia jak twister obrotowy z wahadłem, wyciąg górny z wyciskaniem w pozycji siedzącej, orbitrek i wioślarz. W ramach zadania nasadzono również zieleń. Teren wyposażony został w oświetlenie LED, ławki, kosze na śmieci oraz stojak na rowery. Całkowity koszt zadania wyniósł ponad 260 tys. zł., natomiast dofinansowanie to kwota 95 tys. zł.

Również w roku 2019 zakończono zadanie pn. „Budowa terenu rekreacyjnego w Sztofrowej Hucie”, które zostało zrealizowane w zakresie małych projektów lokalnych pod nazwą „Aktywne Sołectwo Pomorskie 2019”. W ramach przedsięwzięcia zagospodarowano teren użyteczności publicznej znajdujący się w centrum wsi Sztofrowa Huta poprzez uporządkowanie i ogrodzenie części działki. Ustawiono elementy placu zabaw, nasadzono zieleń oraz przygotowano miejsce do wspólnego grillowania. Łączny koszt inwestycji to wartość ponad 18 tys. zł, zaś wysokość dotacji to kwota 10 tys. zł.

Ponadto zakończono realizację zadania pn.: „Budowa trasy pieszo – rowerowej Lubań – rzeka Leniwka” w ramach działania „Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność” objętego Priorytetem 4 „Zwiększenie zatrudnienia

i spójności terytorialnej, zawartego w Programie Operacyjnym „Rybnactwo i Morze” 2014-2020. Celem operacji jest podejmowanie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków zmian klimatycznych poprzez budowę 0,9 km trasy pieszo – rowerowej na odcinku Lubań - rzeka Leniwka. W ramach zadania wykonano: trasę pieszo - rowerową z kostki brukowej o długości 900 m i szerokości 2,5 m; budowę miejsc postoju; zamontowano elementy małej architektury oraz zamontowano oświetlenie w postaci lamp zasilanych bateriami słonecznymi – OZE.

Gmina Miejska Kościerzyna wraz z Gminą Kościerzyna realizowała projekt obejmujący tematykę ścieżek rowerowych „Budowa węzła integracyjnego w Kościerzynie połączona z rewitalizacją i adaptacją dworca kolejowego oraz utworzeniem komunikacji zbiorowej w Powiecie Kościerskim” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, w ramach którego w 2019 r. opracowano dokumentację projektową dla drogi Dobrogoszcz - Kościerzyna oraz część dokumentacji projektowej dla ścieżki Wielki Klincz -Kościerzyna (zakres miasta), a także podpisano umowy na zaprojektowanie części dróg rowerowych po stronie miasta i gminy.

W Gminie Lipusz w roku 2019 w ramach programu „Aktywne Sołectwo Pomorskie” urządzono miejsca spotkań mieszkańców oraz doposażenie placu zabaw. Ponadto realizowano zadanie Pomorskie Szlaki Kajakowe – Górna Wda na które wydatkowano kwotę 308 229,66 zł.

W 2019 roku w Gminie Kościerzyna w Nowym Podlesiu za kwotę 40 000 zł powstały plac zabaw i siłownia zewnętrzna. Realizacja inwestycji była możliwa dzięki dofinansowaniu z Samorządu Województwa Pomorskiego i środkom z budżetu Gminy Kościerzyna. Plac zabaw i siłownia są nie tylko miejscem do aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu na wolnym powietrzu, ale mają również integrować mieszkańców Nowego Podlesia. W 2019 roku zakończono także prace przy budowie czterech nowych przystani kajakowych, które powstały w ramach wojewódzkiego projektu strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe. W miejscowości Rybaki nad jeziorem Sudomie zbudowano pomost stały wraz z suszarkami dla kajaków, a także urządzono wyniesione przejście dla pieszych, po to by zapewnić bezpieczeństwo osobom przechodzącym między pomostem a wiatami. Plac nad jeziorem został wyposażony w dwie wiaty z ławo-stołami oraz wyznaczono miejsce na przenośną toaletę i kosze na śmieci. Miejsce rekreacyjne sprzyjać będzie integracyjnym spotkaniom nie tylko kajakarzy, ale też mieszkańców Rybak, którzy będą chcieli spotkać się w swojej małej wspólnocie. W Czarlinie przy ujściu rzeki Wda do jeziora Radolnego powstało miejsce dla kończących spływ kajakowy. Z kolei w miejscowości Wdzydze zbudowane zostały dwie przystanie: nad jeziorem Jelenie przy Centrum Usług Turystycznych oraz nad jeziorem Gołuń w zatoczce w centrum Wdzydz. W tych dwóch miejscach można zanotować największy ruch turystyczny i wykorzystanie infrastruktury kajakowej. Przy CUT Wdzydze powstały cztery wiaty z ławo-stołami, dwie duże i dwie małe, suszarki dla kajaków, cztery ławo-stoły. Natomiast w centrum wybudowano pomost pływający, dwie wiaty z ławo-stołami, obudowę dla przenośnej toalety, ławo-stoły wolno stojące oraz - podobnie jak przy CUT - wyremontowano istniejące slipy. Zamysłem przystani w centrum Wdzydz jest możliwość wyjścia na brzeg, pozostawienia

kajaków pod zamontowanym monitoringiem, odwiedzenia Muzeum, skorzystania z posiłków w smażalniach, zrobienia zakupów w sklepach i kontynuowania spływu.

Gmina Dziemiany w 2019 roku zakupiła i zamontowała urządzenia siłowni zewnętrznej w Gminie ponadto realizowała inwestycję pn. Budowa domku ratownika na kąpielisku w Dziemianach została zrealizowana w kwocie 207.196,34 zł. Ponadto zakończono realizację projektów tj. Przebudowa sceny estradowej oraz rozbudowa widowni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego w miejscowości Dziemiany” oraz „Adaptacja pomieszczeń na potrzeby utworzenia izb pamięci z funkcją sal edukacyjno-konferencyjnych w miejscowościach Dziemiany i Piechowice”.

W 2019 r. Gmina Karsin wybudowała wieżę widokowa w miejscowości Przytarnia za kwotę 2.631 tys. zł. Wieża ma wysokość 40 m i posiada dwa tarasy widokowe na wysokości 27 i 37 metrów. Przy wieży powstał budynek służący obsłudze ruchu turystycznego i edukacji ekologicznej. Inwestycja kosztowała 2.631 tys. zł z czego dofinansowanie z środków Unii Europejskiej wyniosło 2.109 tys. zł. Z szacunków wynika, że wieża przyciągnie o 30% więcej turystów do Gminy. Ponadto Gmina Karsin zakupiła urządzenia na place zabaw w Borsku i we Wdzydzach Tucholskich na łączną kwotę 55 tys. zł. W Osowie dokonano zakupu wyposażenia placu rekreacyjno- sprawnościowego na kwotę 30 tys. zł.

W ramach kontynuacji zadania polegającego na zagospodarowaniu rekreacyjnym nad kanałem w Bąku wraz z oznakowaniem szlaku kajakowego w 2019 roku powstała infrastruktura rekreacyjna w skład której weszły: pomost, wiaty z ławkami, plac zabaw, miejsce na ognisko, miejsce na slipowanie kajaków wraz z ogrodzeniem.

Cel operacyjny 1.2 Podniesienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej

W ramach celu operacyjnego na terenie Miasta Kościerzyny funkcjonuje Kościerska Strefa Aktywności Gospodarczej obejmująca część obszaru zlokalizowanego we wschodniej części miasta pomiędzy ulicami Przemysłowa – Drogowców i Budowlanych oraz granicą miasta z Gminą Kościerzyna, ujętego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jako tereny przemysłowo – składowe, tzw. Trójkąt Przemysłowy.

W Gminie Liniewo znajduje się teren inwestycyjny Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Sopocie. Obejmuje on 18,4 ha gruntów przeznaczonych pod inwestycje z branży: budowlanej, przetwórstwa rolno-spożywczego, budownictwa i wyrobów z drewna oraz odnawialnych źródeł energii. W 2010 roku obszar gminy został objęty także tzw. Doliną Logistyczną. Jest to inicjatywa mająca na celu powstanie Europejskiej Subregionalnej Strefy Funkcjonalnej „Dolin Logistycznych”. Inicjatywą tą objętą zostały miasto Gdynia, Rumia, Reda, Wejherowo, Gmina Kosakowo, Wejherowo oraz Liniewo.

Cel operacyjny 1.3 Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzrost poziomu innowacyjności przedsiębiorstw (w tym gospodarstw rolnych)

Powiat Kościerski kładzie duży nacisk na rozwój przedsiębiorczości już od wielu lat. Uczniowie szkół ponadpodstawowych uczestniczą w zajęciach „Biznes i zarządzanie”, które kształtują postawy przedsiębiorcze i przygotowują do aktywnego udziału w życiu gospodarczym. W ramach Pomorskiego Dnia Przedsiębiorczości był konkurs dla uczniów szkół ponadpodstawowych powiatu kościerskiego na najlepszy biznes plan działalności gospodarczej pn. „Biznes plan JUNIORA V”. W dniu 21 listopada br. w Sali budynku B Powiatowego Zespołu Szkół nr 1 w Kościerzynie odbył się finał tego konkursu. Konkurs składał się z dwóch etapów - w I turze konkursu wybrane zostały 4 najlepsze pomysły na własny biznes (po jednym z każdej szkoły ponadpodstawowej), z których w II turze konkursu został wybrany zwycięzca oraz przyznano II, III i IV miejsce.

Powiat Kościerski w odpowiedzi na ogłoszony przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego konkurs nr RPPM.05.07.00-IZ.00-22-001/19 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Działania 5.7. Nowe mikroprzedsiębiorstwa złożył wniosek o dofinansowanie pn. „Własna firma w Sercu Kaszub” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WP na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa 5 Zatrudnienie, Działanie 5.7. Nowe mikroprzedsiębiorstwa).

Do projektu będzie mogło zakwalifikować się 60 osób, w tym co najmniej 18 kobiet, z czego udzielonych zostanie 45 dotacji w wysokości 23.050 zł. Nowi przedsiębiorcy zatrudnią dodatkowo 10 osób na umowę o pracę. Przewiduje się również wsparcie szkoleniowe „ABC przedsiębiorczości” oraz wsparcie pomostowe w podstawowej wysokości przez sześć miesięcy w kwocie do 1.350 zł. Natomiast przedsiębiorcy, którzy zatrudnią dodatkowo pracowników, otrzymają wsparcie pomostowe do 2.600 zł przez dwanaście miesięcy. Przedsiębiorcy będą musieli prowadzić działalność przez co najmniej dwanaście miesięcy.

Powiat Kościerski realizował projekt partnerski pn. Pomorscy Partnerzy w eRozwoju dofinansowany przez Unię Europejską PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ Osi priorytetowej: II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Działania: 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne. Instytucja, w której wniosek zostanie złożony: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Numer naboru: POWR.02.18.00IP.0100002/17.

Tytuł projektu: Pomorscy Partnerzy w eRozwoju

Okres realizacji projektu: od 2017.11.01 do 2020.06.30

W roku 2019 kontynuowano projekt partnerski, którego liderem jest Certes Sp. z o.o. – wraz z 21 JST z terenu woj. pomorskiego. Celem ogólnym projektu jest wzrost jakości i dostępności usług administracyjnych istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej w 21 JST na terenie woj. pomorskiego oraz monitorowanie procesu ich świadczenia poprzez wdrażanie w JST rozwiązań poprawiających efektywność zarządzania usługami

dziedzinowymi obszarach podatków i opłat lokalnych oraz zarządzania nieruchomościami.

Pracownicy Starostwa Powiatowego w Kościerzynie uczestniczyli w darmowych szkoleniach m.in. z kompetencji cyfrowych niezbędnych do świadczenia e-usług zarówno stacjonarnych jak i wyjazdowych.

W roku 2019 rozwój przedsiębiorczości był realizowany przez Powiat Kościerski za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy poprzez udzielanie dotacji osobom bezrobotnym na podjęcie działalności gospodarczej. Łączna kwota udzielonych dotacji na podjęcie działalności gospodarczej osób bezrobotnych wyniosła 1.014.000,00 zł, co pozwoliło udzielić 60 dotacji pochodzących z różnych źródeł i instrumentów.

W roku 2019 wśród osób, które otrzymały dofinansowanie większość stanowili mężczyźni. Mężczyznom łącznie przyznano 37 natomiast kobietom 23 dotacje. Najwięcej dotacji udzielono osobom z terenu Gminy Miejskiej Kościerzyna.

Rozkład udzielonego wsparcia dla mieszkańców poszczególnych gmin w powiecie przedstawia poniższa tabela

Liczba dotacji obiorców wg. miejsca zamieszkania

Gmina	Liczba dotacji
Miasto Kościerzyna	21
Gmina Kościerzyna	15
Lipusz	3
Dziemiany	2
Nowa Karczma	1
Stara Kiszewa	6
Liniewo	7
Karsin	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Raporcie o stanie Powiatu Kościerskiego za rok 2019, sprawozdania z działalności PUP za rok 2019 (załącznik nr 1) oraz uzyskanych z PUP Kościerzyna

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z przeliczeniem na 1000 mieszkańców

Gmina	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg GUS		liczba mieszkańców gminy na dzień 31 grudnia danego roku		liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	
	2018 r.	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.	2019 r.
Miasto Kościerzyna	2629	2684	23759	23742	110,7	113,0
Dziemiany	310	323	4389	4410	70,6	73,2
Karsin	455	474	6252	6239	72,8	76,0

Kościerzyna	1382	1409	16020	16091	86,3	87,6
Liniewo	336	355	4600	4597	73,0	77,2
Lipusz	301	307	3728	3744	80,7	82,0
Nowa Karczma	532	546	6971	7049	76,3	77,5
Stara Kiszewa	469	494	6809	6816	68,9	72,5
Powiat kościerski	6414	6592	72 528	72 688	88,4	90,7
Woj. pomorskie	296 630	307 294	2 333 523	2 343 928	127,1	131,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin oraz GUS

Z przedstawionych wartości można stwierdzić, że we wszystkich gminach powiatu kościerskiego oraz w województwie pomorskim obserwuje się systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2018–2019. Dotyczy to zarówno wartości bezwzględnych, jak i wskaźnika przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców. Najwyższą liczbę firm notuje Gmina i Miasto Kościerzyna. W niektórych gminach liczba mieszkańców nieco spada (np. Miasto Kościerzyna, Karsin, Liniewo), ale liczba firm mimo to rośnie. Wzrost mieszkańców można zaobserwować w pozostałych gminach.

W 2019 r. w powiecie: 90,7 firm na 1000 mieszkańców, w województwie pomorskim: 131,1 firm na 1000 mieszkańców. Wynika z tego, że poziom przedsiębiorczości w powiecie kościerskim jest wyraźnie niższy niż średnia dla całego województwa, mimo zauważalnej poprawy w ciągu trzech lat.

Cel operacyjny 1.4 Zapewnienie wysokiego poziomu wsparcia dla przedsiębiorstw (w tym gospodarstw rolnych) i wzrost poziomu kooperacji

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) to fundusz celowy, który tworzony jest corocznie z wydzielonej części ze składek pracodawców, odprowadzanych na Fundusz Pracy. Działa już od 2014 roku. Otwiera przed pracodawcami nowe możliwości kształtowania rynku pracy, dając możliwość dofinansowania działań takich jak:

- określenie potrzeb pracodawcy w zakresie kształcenia ustawicznego,
- kursy i studia podyplomowe realizowane z inicjatywy pracodawcy lub za jego zgodą,
- egzaminy umożliwiające uzyskanie dokumentów potwierdzających nabycie umiejętności, kwalifikacji lub uprawnień zawodowych,
- badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu,
- ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z podjętym kształceniem. Pieniądze publiczne przeznaczone na ww. działania są więc ogólnodostępne dla przedsiębiorstw prywatnych, fundacji i organów sektora publicznego, a dzięki temu firmy mogą skorzystać z dofinansowania i zoptymalizować swoje nakłady na rozwój pracowników.

Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie w 2019 r. posiadał do rozdysponowania podstawowe środki z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w wysokości: 376.400,00 zł, z czego została wydatkowana prawie w 100% pełna kwota na kursy, studia podyplomowe oraz promocje KFS.

Urząd podpisał łącznie 56 umów dotyczących dofinansowania z KFS z lokalnymi przedsiębiorcami. Niestety, w dwóch przypadkach nastąpiło odstąpienie od realizacji umowy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. Wskazać należy, że większość podpisanych umów dotyczyło kursów, cztery zawarte były na studia podyplomowe.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie w 2019 r. pozyskał dodatkowe środki rezerwy Krajowego Funduszu Szkoleniowego w kwocie 100.000,00 zł.

W roku 2019 r. w ramach środków Rezerwy Krajowego Funduszu Szkoleniowego podpisano 17 umów.

Cel operacyjny 1.5 Spójna promocja turystyczna i gospodarcza

Lokalna Organizacja Turystyczna LOT „Serce Kaszub” jest administratorem strony internetowej www.lot-sercekaszub.pl, na której promuje atrakcje i kulturę Kaszub wykorzystując serwisy społecznościowe w działaniach promocyjnych.
LOT „Serce Kaszub”

Działania Powiatu w ramach współpracy z Lokalną Organizacją Turystyczną „Serce Kaszub”.

- a) Udział w targach i imprezach turystycznych:
  - Piknik nad Odrą, Szczecin, 11 – 12 maja 2019 r.;
  - Kaszubski Wieczór w Bramie Wyżynnej, Gdańsk, 18 maja 2019 r.;
  - Dni Polskie w Skansenie, Sztokholm, 18 – 19 maja 2019 r.;
  - Międzynarodowe Targi Turystyczne, Warszawa, 21 – 23 listopada 2019 r.;
  - Promocja podczas lokalnych imprez turystycznych (VI Festiwal Kiszewskie Smaki;
  - Stara Kiszewa 6 lipca 2019 r.; 46. Jarmark Wdzydzki - Wdzydze 20 – 21 lipca 2019 r.; IV Rodzinny Rajd Rowerowy – Półwysep Lipa 31 sierpnia 2019 r.; VI Festiwal Żurawiny - Dobrogoszcz 7 - 8 września 2019 r.).
- b) wydane publikacje promocyjne:
  - Kalendarz imprez Powiatu Kościerskiego' 2019;
  - „Stegna Stołemów” – aktualizacja kościerskiej gry miejskiej;
  - Karta Aktywnego Turysty;
  - reedycja „Mapy atrakcji turystycznych Serca Kaszub”;
  - przewodnik dla dzieci „Młodzi Tropiciele Przyr(g)ody”;
- c) inne działania promocyjne:
  - organizacja cyklu „Bezpłatnych Warsztatów Rękodzielniczych”, lipiec – sierpień, nagrodzonych Nagrodą Prezesa Honorowego PROT Mieczysława Struka w kategorii: Subregionalny marketing terytorialny;
  - organizacja „IV Rodzinnego Rajdu Rowerowego”;

- organizacja konkursu rowerowego „8 szlaków w 8 tygodni”;
- wizyty studyjne dziennikarzy i blogerów, promujących, poprzez swoje późniejsze relacje, Powiat Kościerski (m.in. Pascal Brodnicki, blogerka Anita Demianowicz „Weekend na Kaszubach”);
- kampania internetowa AdWords promująca region Kaszub, Powiat Kościerski i członków stowarzyszenia LOT „Serce Kaszub”;
- administrowanie Systemu Informatycznego Wsparcia Biznesu i Obsługi Turystycznej wraz z obsługą panelu rezerwacji noclegów portalu www.atrakcje-kaszuby.pl i aplikacji mobilnej.

Korzystający z noclegów na 1000 ludności

	Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie (stan na 31.12.2018 r.)	Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie (stan na 31.12.2019 r.)
	Udzielone noclegi na 1000 ludności	Udzielone noclegi na 1000 ludności
woj. pomorskie	4 216 100	4 420 170
Powiat Kościerski	4 449 200	4 785 190

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W województwie pomorskim oraz w powiecie kościerskim można zauważyć znaczący wzrost poziom ruchu turystycznego w roku 2019. Trend wzrostowy w obu przypadkach świadczy o rosnącym ruchu turystycznym.

Wyższa dynamika w powiecie kościerskim sugeruje:

- większą atrakcyjność turystyczną (np. walory przyrodnicze, infrastruktura),
- możliwe inwestycje w bazę noclegową lub promocję regionu.

Analiza danych wskazuje na wzrost liczby udzielonych noclegów na 1000 ludności w latach 2018–2019 zarówno w województwie pomorskim, jak i w powiecie kościerskim. Szczególnie dynamiczny wzrost odnotowano w powiecie kościerskim, gdzie wskaźnik nie tylko był wyższy niż średnia wojewódzka, ale także jego przewaga w analizowanym okresie uległa zwiększeniu. Świadczy to o rosnącej atrakcyjności turystycznej powiatu oraz intensywniejszym wykorzystaniu bazy noclegowej.

Cel operacyjny 1.6 Rewitalizacja przestrzenna i społeczna

Rok 2019 był kolejnym rokiem realizacji przez Gminę Miejską Kościerzyna strategicznych inwestycji, zwiększających atrakcyjność i jakość życia mieszkańców. Jedną z nich była realizacja Projektu „Rewitalizacja Osiedla 1000-lecia – Kartuska – szansą rozwoju Kościerzyny”, w ramach którego w 2019 roku zakończono etap prac związany z remontem części wspólnych budynków: Strzeleckiej 26, Lipowej 3, Kartuskiej 14 i 16. Wykonano również remont budynków komunalnych: Wybickiego 12 oraz 14. Największym jednak etapem rozpoczętym w 2019, był kompleksowy

remont budynków przeznaczonych pod funkcjonowanie utworzonego Uchwałą nr XV/130/19 Rady Miasta Kościerzyna z dnia 25.09.2019 Centrum Integracji Społecznej w Kościerzynie. Inwestycje pochodzą z dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Bardzo ważną inwestycją dla mieszkańców Miasta była budowa budynku mieszkalnego przy ul. Heykiego. Prace rozpoczęto w 2019, a zakończenie planowane jest w 2020 roku. Budynek będzie posiadał w pełni wykończone 32 mieszkania czynszowe z metrażem w przedziale 40-60 m² (w tym 24 dwupokojowe oraz 8 trzypokojowych) o łącznej powierzchni 1583,24 m². Każde z mieszkań będzie od razu gotowe do zamieszkania. Koszt budowy budynku opiewa na łączną kwotę 6,3 mln zł, z czego 45% kwoty to wkład Gminy Miejskiej Kościerzyna, 45% to pozyskana z Banku Gospodarstwa Krajowego dotacja i 10% to wkład Kościerskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

Powiat Kościerski w ramach ogłoszonego konkursu „Sportowa Polska - Program Rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej edycja 2019” w ramach Ministerstwa Sportu i Turystyki otrzymał dofinansowanie na projekt pn. Budowa hali sportowej z łącznikiem i remontem istniejącej Sali przy Powiatowym Zespole Szkół nr 2 w Kościerzynie. W ramach wniosku o dofinansowanie zaplanowano budowę nowej hali sportowej o wymiarach wewnętrznych 43,00 x 23,00 m i wysokości 14,34 m wraz z budową łącznika z zapleczem socjalnym oraz remontem istniejącej sali zlokalizowanej przy Powiatowym Zespole Szkół nr 2 w Kościerzynie. Obiekt nowej hali podzielono na dwie strefy funkcjonalne: salę gimnastyczną oraz zaplecze socjalno-sanitarne. W skład kompleksu socjalnego wchodzić będą: toalety ogólnodostępne, pomieszczenie dla trenerów, szatnie męskie i damskie oraz magazyn sprzętu. Obiekt będzie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Sala gimnastyczna będzie dawała możliwość gry m.in. w piłkę siatkową, piłkę ręczną oraz piłkę halową. Dodatkowo w ramach inwestycji zaplanowano koszty inwestorskie oraz zakup maszyny czyszczącej zapewniającej utrzymanie prawidłowych warunków higieniczno – sanitarnych na powierzchniach obiektów. Wydatki na przedmiotową inwestycję oszacowano na łączną kwotę 7 228 197,04 zł, z czego 50% stanowić ma dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki.

PRIORYTET II: Dostępność transportowa i środowisko

Cel operacyjny 2.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej

Drogi gminne w powiecie z podziałem na rodzaj nawierzchni [km]

Powiat Kościerski			
rok	Nawierzchnia twarda	Nawierzchnia twarda ulepszona	Nawierzchnia gruntowa
2017	385,0	245,4	742,8
2018	442,2	267,0	672,4
2019	454,6	277,2	661,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W latach 2017-2019 w Powiecie Kościerskim odnotowano istotny wzrost długości dróg o nawierzchni twardej, w tym ulepszonej, przy jednoczesnym spadku długości dróg gruntowych. Zmiany te świadczą o intensywnej rozbudowie oraz modernizacji infrastruktury drogowej, polegającej zarówno na budowie nowych odcinków, jak i przekształcaniu dróg o niższym standardzie w drogi o nawierzchni trwałej. Tym samym cel operacyjny 2.1 jest realizowany w sposób wyraźnie pozytywny.

Jednostka administracyjna	Drogi powiatowe (stan na 31.12.2018 r.)				Drogi powiatowe (stan na 31.12.2019 r.)			
	Ogółem	Nawierzchnia twarda	Nawierzchnia gruntowa ulepszona	Nawierzchnia gruntowa nieulepszona	Ogółem	Nawierzchnia twarda	Nawierzchnia gruntowa ulepszona	Nawierzchnia gruntowa nieulepszona
Powiat Kościerski	237,182	209,187	20,085	7,910	237,182	209,187	20,085	7,910

Źródło: Opracowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Kościerzynie

Z informacji uzyskanych z Zarządu Dróg Powiatowych wynika, że w roku 2019 w Powiecie Kościerskim liczba kilometrów przebudowanych dróg i liczba kilometrów dróg w trakcie przebudowy były na tym samym poziomie.

Wielkość pozyskanych środków finansowych przez Powiat Kościerski na remont i modernizację dróg w roku 2019 przedstawia się następująco:

Inwestycje	Partnerzy współfinansujący	Wielkość pozyskanych środków finansowych (partnerzy współfinansujący, dotacje z budżetu państwa oraz FSUE) [zł]
Przebudowa drogi powiatowej nr 2201G w Wielkim Klinczu.	Gmina Kościerzyna	1 772 799,00
Przebudowa drogi powiatowej nr 2411G w obrębie miejscowości Liniewo wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Liniewo	2 049 283,00
Odbudowa drogi powiatowej nr 2415G Stary Barkoczyn - Sobącz na odcinku 2607 m.		833 417,00
Przebudowa – remont drogi powiatowej 2401G na odcinku Lipusz – Tuszkowy km 0+000-4+790 etap II.	x	2 686 304,41
Odbudowa drogi powiatowej nr 2201G na odcinku Wielki Klincz - Dębogóry - Nowa Kiszewa (DW 214), km 3+500 - 9+754.	Nadleśnictwo Kościerzyna	5 384 391,67
Odbudowa drogi powiatowej nr 2410G na odcinku granica Powiatu Chojnickiego - Wiele,	Nadleśnictwo Lipusz	2 641 167,00

km 0+000 - 2+850.		
Odbudowa drogi powiatowej nr 2408G na odcinku Garczyn - Kobyle, km 2+120 - 5+752.	x	2 275 828,68
Odbudowa drogi powiatowej 2402G w miejscowości Piechowice, km 3+340 - 4+440.	x	578 805,32
Odbudowa mostu na rzece łączącej j. Słupino i j. Cheb na drodze nr 2402G w km 4+200.	x	511 048,00
Odbudowa drogi powiatowej 2413G na odcinku Niedamowo - Sobącz, km 5+990 - 10+612 etap II.	x	682 346,00
Remont drogi powiatowej nr 2201G Grabowo – do granicy Powiatu Gdańskiego, km 0+000 - 4+337.	x	1 863 864,51

Źródło: Raport o Starnie Powiatu Kościerskiego za rok 2019

W Gminie Miejskiej Kościerzyna w 2019 rozpoczęły się inwestycje drogowe na trzech ciągach komunikacyjnych: ulicy Żurawinowej i Konwaliowej; ulicy Wrzosowej, Powojowej i Konwaliowej oraz ulic Franciszka Borzyszkowskiego, Marii Bolewskiej, gen. Stanisława Maczka, Remusa, ks. Władysława Landowskiego i Władysława Glocka.

Gmina Dziemiany w roku 2019 otrzymała dofinansowanie z Nadleśnictwa Przymuszewo na modernizację dróg – 100.000,00 zł., dofinansowanie z Funduszu Solidarności na remont dróg gminnych po nawalnicy – 361.228 zł, dofinansowanie na modernizację drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Kaliszu dz. 743 – 64.472,00 zł oraz dofinansowanie z Funduszu Solidarności jako refundacja poniesionych wydatków po nawalnicy – 19.173,00 zł.

Gmina Nowa Karczma w 2019 zakończyła prace związane z realizacją zadania pn. „Rozbudowa drogi gminnej ul. Słonecznej ze skrzyżowaniem z ul. Łowiecką z włączeniem w drogę powiatową nr 2201G” realizowanej w ramach Funduszu Dróg Samorządowych. W ramach prac na odcinku o długości 820 m wykonano budowę drogi oraz chodnika z kostki brukowej, zjazdów na posesję, wykonano również pobocza i zatokę parkingową. Całkowity koszt zadania to kwota ponad 900 tys. zł, natomiast dofinansowanie wyniosło 463 694 zł.

Do ważniejszych zadań w infrastrukturę drogową w 2019 roku realizowanych przez Gminę Stara Kiszewa można zaliczyć inwestycję pn. „Budowa drogi gminnej nr 208046G Konarzyny - Olpuch – etap II”. Zadanie obejmowało drugi etap budowy drogi gminnej nr 208046G na odcinku 3,73 km łączącej miejscowości Konarzyny i Olpuch. Odcinek stanowił kontynuację robót przeprowadzonych w latach poprzednich, w wyniku których wybudowano 1,2 km drogi od miejscowości Olpuch do przysiółka Cięgardło. W założeniach projektowych przyjęte zostały następujące parametry techniczne: szerokość jezdni – 3,5 m; poszerzenie na mijankach – 2,0 m;

spadek poprzeczny jednostronny – 2%; klasa drogi – lokalna L-1/1, prędkość projektowana – Vpr-40km/h; kategoria ruchu – KR1.

W Gminie Lipusz z większych inwestycji drogowych zrealizowano zadanie pn. Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych, położonej w obrębie geodezyjnym Lipusz, na działce nr 22/4 (Papiernia), 280/6 i 379 (Lipusz - Borowiec) - 447 421,37 zł. Na odbudowę dróg gminnych przeznaczono kwotę 595 479,54 zł.

Gmina Liniewo ze środków zewnętrznych zrealizowała zadania na inwestycje:

- pn. Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Liniewskie Góry. Wartość inwestycji 285 364,94 zł, w tym dotacja z Urzędu Marszałkowskiego dla tego zadania: 120 885,00 zł.
- Przebudowa drogi w Iłownicy wartość inwestycji 373 724,45 zł, w tym dotacja z Urzędu Wojewódzkiego dla tego zadania: 186 329,00 zł.
- Remont istniejącej drogi 196007G (Liniewo-Płachty) wartość inwestycji 319 770,12 zł, w tym dotacja z Urzędu Wojewódzkiego dla tego zadania: 159 352,00 zł.

W Gminie Karsin w 2019 r. zrealizowano przedsięwzięcia:

1. Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Liniewskie Góry.
  - ☑ 580mb (długości)
  - ☑ koszt po przetargu 285 364,94 zł,
  - ☑ dotacja z Urzędu Marszałkowskiego dla tego zadania wyniosła: 120 885,00 zł
2. Modernizacja drogi z płyt yomb w Liniewie ul. Polna
  - ☑ 160 mb (długość)
  - ☑ Koszt 27 158,40 zł, (koszt zakupu materiałów, robocizna RGKIR).
3. Przebudowa drogi w Iłownicy
  - ☑ 700 mb (długość)
  - ☑ Koszt 373 724,45 zł,
  - ☑ dotacja z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego dla tego zadania wyniosła: 186329,00 zł

Źródło: Raport o stanie Gminy Liniewo za 2019 rok.

Inwestycje w ścieżki rowerowe na terenie Powiatu Kościerskiego zostały zawarte w Celu operacyjnym 1.1 Wzmacnianie potencjału turystycznego.

W ramach priorytetu Dostępności komunikacyjnej wzięto także pod uwagę kwestię wypadkowości i ogólnego stanu dróg znajdujących się na terenie Powiatu Kościerskiego.

Wypadkowość na terenie Powiatu Kościerskiego wraz z liczbą ofiar

Lata	Wypadki drogowe	Wypadki ze skutkiem śmiertelnym	Ilość zabitych	Ranni
2017	146	4	4	206
2018	137	7	8	200
2019	133	7	8	196

Źródło: Sprawozdanie z działalności Komendy Powiatowej Policji w Kościerzynie – odprawa roczna 2019

Zarówno drogi gminne jak i powiatowe obciążone są ruchem samochodowym, rowerowym oraz pieszym. Zły stan nawierzchni i poboczy powoduje zwiększone zagrożenie zdarzeń i wypadków drogowych. W 2019 r. liczba wypadków drogowych oraz liczba rannych spadła w stosunku do roku 2018, a liczba wypadków ze skutkiem śmiertelnym oraz ilość rannych w stosunku do 2018 roku pozostała na tym samym poziomie.

Okoliczności, które towarzyszą wypadkom drogowym to najczęściej brawura kierującego, lekceważenie przepisów ruchu drogowego oraz nietrzeźwość. Z punktu widzenia innych okoliczności to z pewnością niewłaściwy stan nawierzchni dróg oraz złe warunki atmosferyczne. Najczęstszymi przyczynami wypadków drogowych są: niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu, niezachowanie bezpiecznej odległości od poprzedzającego pojazdu, a także najechanie na pieszego.

Cel operacyjny 2.2 Stworzenie spójnego systemu transportu zbiorowego

W 2019 roku na terenie Powiatu Kościerskiego uruchomiono 3 linie komunikacyjne o charakterze użyteczności publicznej w publicznym transporcie zbiorowym:

- Garczyn – Nowa Karczma – Kościerzyna,
- Liniewo – Nowa Karczma – Kościerzyna,
- Kościerzyna – Nowy Barkoczyn – Liniewo,

na których uruchomienie i zawarcie umowy o świadczenie usług zgodę wyraziła Rada Powiatu Kościerskiego uchwałą nr IX/63/2019 z dnia 21 sierpnia 2019 r. Zawarcie umowy na w/w linie komunikacyjne umożliwiło uzyskanie ze środków Funduszu rozwoju przewozów autobusowych dofinansowania realizacji zadań własnych. Powiat Kościerski sfinansował funkcjonowanie powyższych linii komunikacyjnych ze środków własnych w wysokości 10.000 zł, co umożliwiło uzyskanie dopłaty z Funduszu w wysokości 19.429 zł.

Łączna ilość przewiezionych pasażerów przez ww. przewoźników wyniosła 870.393 osób/pasażerów. Natomiast liczba autobusów, którymi są wykonywane przewozy na obszarze powiatu kościerskiego przedstawia się następująco:

- autobusy od 9 do 17 miejsc – 10,
- autobusy od 18 do 50 miejsc – 47;
- autobusy powyżej 50 miejsc – 12.

Cel operacyjny 2.3 Wzrost poziomu dostępu do infrastruktury technicznej

Stopień skanalizowania w gminach [RLM]

L p.	Gmina	Liczba oczyszczalni		Wielkość (RLM)		Ludność korzystająca z oczyszczalni	
		stan na 31.12.2019	stan na 31.12.2020	stan na 31.12.2018	stan na 31.12.2019	stan na 31.12.2018	stan na 31.12.2019
1	Miasto Kościerzyna	Z usuwaniem biogenów - 1	Z usuwaniem biogenów - 1	41717	41717	22 635	22630
2	Dziemiany	Biologiczne - 1	Biologiczne - 1	4760	4760	3 100	3176
		Z usuwaniem biogenów - 1	Z usuwaniem biogenów - 1				
3	Karsin	Z usuwaniem biogenów - 1	Z usuwaniem biogenów - 1	9900	9900	4 549	4525
4	Kościerzyna	Biologiczne - 3	Biologiczne - 3	11499	11499	8 582	8713
		Z usuwaniem biogenów - 1	Z usuwaniem biogenów - 1				
5	Liniewo	Biologiczne - 1	Biologiczne - 1	4990	4990	2 333	2331
6	Lipusz	Z usuwaniem biogenów - 1	Z usuwaniem biogenów - 1	3000	3000	2 877	2891
7	Nowa Karczma	Z usuwaniem biogenów - 2	Z usuwaniem biogenów - 2	5061	5061	3 809	3874
8	Stara Kiszewa	Biologiczne - 3	Biologiczne - 3	3907	3907	4 420	4455

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Porównując tabelę powyżej na lata 2018-2019 można stwierdzić, że w wszystkich gminach liczba oczyszczalni oraz ich przepustowość (RLM) pozostała bez zmian. Oznacza to, że w analizowanym okresie:

- nie oddano nowych obiektów,
- nie przeprowadzono rozbudowy istniejących instalacji.

W większości gmin odnotowano wzrost liczby użytkowników, największy wzrost (o 1131 osoby) w gminie Kościerzyna, wskazuje na stopniową poprawę stopnia skanalizowania i przyłączanie nowych gospodarstw domowych do sieci.

Inwestycje w sieć wodno-kanalizacyjną zrealizowane w roku 2019 były w każdym gminach. Poniżej wymieniono niektóre z nich.

W Gminie Miejskiej Kościerzyna za pośrednictwem Spółki KOS-EKO były realizowane zadania z zakresu poboru i dostawy wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków na własnych urządzeniach wodociągowych i kanalizacyjnych oraz na urządzeniach przekazanych przez miasto w użytkowanie. Rozwój sieci wod.-kan. na terenie całego miasta następuje zgodnie z założeniami planów wieloletnich.

Do najważniejszych zadań inwestycyjnych w roku 2019 w zakresie Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych należały:

- budowa sieci wod-kan os. 1000-lecia II,
- budowa sieci wod-kan w ul. Moniuszki,
- budowa i przebudowa sieci wodociągowej w ul. Przemysłowej,
- budowa sieci wod-kan w ul. Plebanka (ul. K. Wielkiego, B. Chrobrego),

- budowa sieci wod-kan w ul. Kościuszki-Siekierkowskiego,
- budowa sieci wod-kan ul. Mała Kolejowa,
- przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Przemysłowej,
- przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Wrzosowa.

Poza inwestycjami w infrastrukturę w mieście Kościerzyna Spółka KOS-EKO podpisała w dniu 16 maja 2018 r. umowę na dofinansowanie projektu pn. „Rozbudowa oczyszczalni ścieków w zakresie gospodarki osadowej”. Niniejszy projekt uwzględnia rozbudowę oczyszczalni ścieków poprzez wprowadzenie technologii fermentacji osadów z jednoczesną produkcją energii elektrycznej na potrzeby własne obiektu. Inwestycja ta przewidziana jest do realizacji na lata 2019-2021. Ponadto, w projekcie włączone jest zadanie polegające na wdrożeniu w spółce systemu GIS. Szacowany w projekcie koszt netto inwestycji to ok. 16,59 mln zł, przy współfinansowaniu ze środków unijnych (POLiŚ) na poziomie do 63,75%.

W Gminie Kościerzyna na zadania inwestycyjne w 2019 roku wydatkowano środki z przeznaczeniem na: Budowę kanalizacji sanitarnej w Kościerskiej Hucie do Gminy Miejskiej Kościerzyna w wysokości 300 000,00 zł i Rozbudowę kanalizacji w Gminie Kościerzyna: 1 572 032,78 zł.

W Gminie Lipusz w 2019 roku na rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej wydatkowano kwotę 86 245,57 zł.

W 2019 roku Gmina Karsin w zakresie inwestycji dotyczących rozbudowy sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej realizowała działania obejmujące m.in.:

- 1) Rozbudowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami w miejscowości Zamość. Ich długość wynosi 2,6 km sieci tłocznej z uwzględnieniem 4 przepompowni ścieków oraz budowę sieci grawitacyjnej wraz z przyłączami, której długość wyniosła 3,5 km.
- 2) Rozbudowę sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Bekasewo o łącznej długości 381 m.
- 3) Rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Wiele o łącznej długości 121,2 m.
- 4) Rozbudowę sieci wodociągowej przy ulicy Ogrodowej w miejscowości Karsin o łącznej długości 226 m.

Gmina Nowa Karczma w 2019 r. zrealizowała następujące inwestycje:

Nazwa inwestycji	Wartość zadania
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Nowy Barkoczyn	106 190,19 zł
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Grabowska Huta	155 733,64 zł
Modernizacja ujęcia wody w miejscowości Szatarpy	1 218 921,88 zł

Źródło: Raport o stanie Gminy Nowa Karczma za 2019 r.

W Gminie Stara Kiszewa inwestycje w gospodarkę wodno – ściekową stanowiły najważniejszą pozycję wydatków inwestycyjnych budżetu gminy Stara Kiszewa w 2019 roku, stąd stan wyposażenia terenu gminy w tego typu infrastrukturę uległ znaczącej poprawie.

Do najważniejszych zadań inwestycyjnych w tym dziale realizowanych w 2019 roku należały:

1. Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej w miejscowościach Konarzyny, Cięgardło, Olpuch, Chwarzenko i Stara Kiszewa wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w Starej Kiszewie". Projekt był dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 – działanie 11.3. Gospodarka wodno-ściekowa. Przedmiotowa inwestycja była realizowana na terenie miejscowości Stara Kiszewa (oczyszczalnia ścieków) oraz Konarzyny, Olpuch, Cięgardło, Chwarzenko (budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej). Głównym celem realizacji inwestycji jest przyczynienie się do wypełnienia przez aglomerację ściekową Stara Kiszewa zobowiązań akcesyjnych w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych określonych w KPOŚK. Rezultatami projektu jest liczba osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej tj. 887 RLM, z czego 872 stanowią indywidualni mieszkańcy a 15 to RLM od pozostałych odbiorców. Całkowity koszt realizacji Projektu wynosi 15 716 493,01 PLN a dofinansowanie z budżetu UE wynosi sięga kwoty 7 076 279,70 PLN.
2. Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Stara Kiszewa – projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W ramach operacji zaplanowano rozbudowę sieci wodociągowej na terenie gminy Stara Kiszewa, która obejmuje: rozbudowę sieci wodociągowej na odcinku Czerniki - Stare Polaszki, rozbudowę sieci wodociągowej na odcinku Zamek Kiszewski – Bożepole Szlacheckie - Lipy, rozbudowę sieci wodociągowej na odcinku Chwarzenko - Foshuta - Stary Bukowiec, rozbudowę sieci wodociągowej na odcinku Wilcze Błota - Nowe Polaszki. W wyniku realizacji projektu do sieci wodociągowej zostanie podłączonych kolejnych 130 budynków na terenie gminy

Gmina Karsin w 2019 roku realizowała przedsięwzięcia:

- kanalizacja sanitarna + wodociąg w Lubieszynie, całkowita wartość: 3 05 063,23 zł (812 905,35 zł środki własne Gminy). Zadanie dofinansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- stacja uzdatniania wody w Lubieszynie, całkowita wartość: 1 843 266,4 zł. Zadanie dofinansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Gmina Liniewo w 2019 roku pozyskała środki na kanalizację sanitarną i wodociągową w Lubieszynie. Całkowita wartość zadania to ponad 3 055 000,00 zł, z czego dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 to ponad 2 200 000,00 zł.

Cel operacyjny 2.4 Poprawa efektywności energetycznej i rozwój OZE

Działania w zakresie OZE w poszczególnych gminach za rok 2019 przedstawiały się następująco:

W 2019 roku Gmina Miejska Kościerzyna zakończyła realizację Projektu „Ziemia kościerska regionem o wysokiej efektywności energetycznej – etap I” w zakresie związanym z wymianą 1946 sztuk oświetlenia publicznego na LED-owe w ciągach komunikacyjnych naszego Miasta.

Gmina Miejska Kościerzyna współpracuje ze „Stowarzyszeniem Słoneczna Kościerzyna” która miała na celu prowadzenie wspólnych działań z zakresu ochrony środowiska i wsparcia OZE, celem poprawy jakości powietrza w naszym mieście. W ramach partnerstwa miasto wraz ze Stowarzyszeniem zrealizowało projekt pn. „Słoneczna Kościerzyna – budowa instalacji solarnej szansą wykorzystania odnawialnych źródeł energii” dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013. Głównym celem projektu była poprawa stanu powietrza w Kościerzynie poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych w wyniku budowy 125 instalacji solarnych. W 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, działalność Stowarzyszenia i miasta skupiała się na pomocy beneficjentom projektu w zakresie prawidłowej eksploatacji instalacji solarnych. Jednocześnie zarówno Stowarzyszenie, jak i miasto na bieżąco poszukują pola do dalszej współpracy.

W 2019 roku, Gmina Miejska Kościerzyna realizowała 4 projekty na rzecz ekologii:

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej:
  - Urząd Miasta Kościerzyna - koszt 881 tys. zł (dofinansowanie ok. 60,4%),
  - Biblioteka Miejska - koszt 367 tys. zł (dofinansowanie 60,3925%).
2. Utworzenie Centrum Zarządzania Energią w Kościerzynie (koszty do poniesienia w 2020 roku) – koszt 182.040 (dofinansowanie 85%).
3. Modernizacja źródła ciepła w budynku wielorodzinnym przy ul. Drogowców 4 w ramach Programu WFOŚiGW „Czyste Powietrze Pomorza - edycja 2018” (koszty do poniesienia w 2020 roku) – koszt całkowity zadania 42.000 zł, dofinansowanie z WFOŚiGW 12.500,00 zł, koszt GMK 0,00 zł, koszt beneficjenta ostatecznego (wspólnoty mieszkaniowej) 29.500,00 zł.
4. Udzielanie dofinansowania ze środków budżetu Miasta na wymianę węglowych źródeł ciepła – w 2019 roku ze środków Miasta udzielono dofinansowania na łączną kwotę 81.848,19 zł (13 gospodarstw domowych)

Gmina Miejska Kościerzyna w ramach Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kościerzyna na lata 2006 – 2030 w 2019 r. z terenu Kościerzyny usunęła łącznie 11,260 Mg wyrobów azbestowo-cementowych pochodzących z 7 nieruchomości, tj. 4 budynków mieszkalnych należących do osób fizycznych i 2 budynków gospodarczych oraz odebrała płyty azbestowe składowane - zdeponowane na terenie działki osoby fizycznej. Łącznie nakłady poniesione w 2019 roku na realizację Programu wyniosły netto: 9.600,00 zł, brutto: 10.368,00

zł. Kwota dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku – 6 912,00 zł brutto (66,67% całkowitych nakładów).

W 2019 roku w Gminie Kościerzyna była realizowana inwestycja pn. Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej Kościerskiego obszaru funkcjonalnego na którą wydatkowano środki w wysokości 1 161 746,45 zł.

Gmina Lipusz w zakresie gospodarki niskoemisyjnej podejmowała następujące działania:

- realizowano projekt partnerski, którego liderem jest gmina Lipusz pn. „Budowa instalacji fotowoltaicznych w gminach Lipusz i Nowa Karczma”,
- przeprowadzono modernizację i przebudowę dróg publicznych na terenie gminy,
- dokonano wymiany części oświetlenia na energooszczędne w Zespole Szkół w Lipuszu (wartość 20 000 zł)Prowadzona była informacja i promocja działań Gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej,
- realizowano usługi doradcze dla mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej, ograniczania emisji GHG oraz zastosowania OZE.

W 2019 roku Gmina Stara Kiszewa realizowała projekt pn. Budowa instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych na terenie gminy Kaliska i gminy partnerskiej Stara Kiszewa (projekt realizowany w partnerstwie z gminą Kaliska). Inwestycja dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 – poddziałanie 10.3.1 Odnawialne źródła energii. Przedmiotem projektu jest zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych wraz z systemem zarządzania energią w gospodarstwach domowych i budynkach użyteczności publicznej na terenie gmin Kaliska i Stara Kiszewa. Na terenie gminy Stara Kiszewa zostanie zainstalowane 10 szt. instalacji fotowoltaicznych na budynkach publicznych. Efektem realizacji będzie kompleksowe wyposażenie gmin: Kaliska i Stara Kiszewa w nowoczesną technologię umożliwiającą czerpanie energii z OZE Nastąpi wzrost bezpieczeństwa energetycznego, poprawa stanu środowiska a także podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i walorów turystycznych regionu oraz wzrost jakości życia społeczności. Całkowity koszt realizacji projektu na terenie gminy Stara Kiszewa wynosi 1 449 060,00 zł a wydatki kwalifikowalne wynoszą 1 179 500,00 zł. Dofinansowanie z budżetu UE sięga kwoty 1 002 575,00 zł. Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2019-2020.

Gmina Karsin w roku 2019 realizowała projekt pn. Słońce źródłem pozyskiwania energii. Instalacje fotowoltaiczne na który wydatkowała 1.193.724,07 zł.

Gmina Nowa Karczma w 2020 w ramach realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej przeprowadziła następujące działania inwestycyjne:

- Budowa trasy pieszo-rowerowej w Zielonej Wsi do rzeki Leniwka;
- Rozbudowa drogi gminnej Lubań - Nowy Barkoczyn;
- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Nowa Karczma i Gminie Lipusz - budynek Ośrodka Pomocy Społecznej i remizy strażackiej w Nowej Karczmie,

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Nowa Karczma i Gminie Lipusz - budynek Szkoły Podstawowej w Nowej Karczmie;
- Modernizacja oświetlenia w budynku Urzędu Gminy w Nowej Karczmie;
- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Nowa Karczma i Gminie Lipusz - budynek Urzędu Gminy w Nowej Karczmie;
- Kompleksowa budowa dróg gminnych poprzez utwardzenie i poprawę ich parametrów;
- Poprawa efektywności energetycznej, poprzez wymianę pokrycia dachowego wraz z dociepleniem budynku w Małym Lubaniu.

W roku 2019 pracownicy referatu gospodarki komunalnej i rozwoju Gminy Liniewo informowali oraz pomagali w wypełnianiu wniosków w ramach programu „Czyste Powietrze”.

W ramach podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców dużą rolę odgrywa Związek Gmin Wierzyca, który dla swoich członków przygotowuje publikacje dot. segregacji śmieci.

Ponadto w ramach zadań publicznych gminy przeznaczają środki na zadania związane z ochroną zdrowia i ekologią. Związek Gmin Pomorskich w swoich działaniach skupia się przede wszystkim na takich płaszczyznach jak:

- promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gmin,
- rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności,
- edukacja ekologiczna,
- rozwój dialogu społecznego,
- rozwój edukacji w oparciu o zasadę kształcenia ustawicznego,
- upowszechnienie i ochrona praw kobiet,
- upowszechnienie kultury fizycznej i sportu,
- działania na rzecz rozwoju i ochrony gospodarki środowiskowej, w tym rybołówstwa.

Gmin wskazują na realizację edukacji ekologicznej dla mieszkańców.

PRIORYTET III: Kapitał ludzki oraz zintegrowane i aktywne społeczeństwo

Cel operacyjny 3.1 Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy

Monitoringiem i analizą lokalnego rynku pracy oraz strukturą osób pozostających bez pracy zajmuje się jednostka organizacyjna Powiatu Kościerskiego jaką jest Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie.

Na sytuację na rynku pracy w powiecie kościerskim w 2019 r. miały wpływ m.in. następujące czynniki:

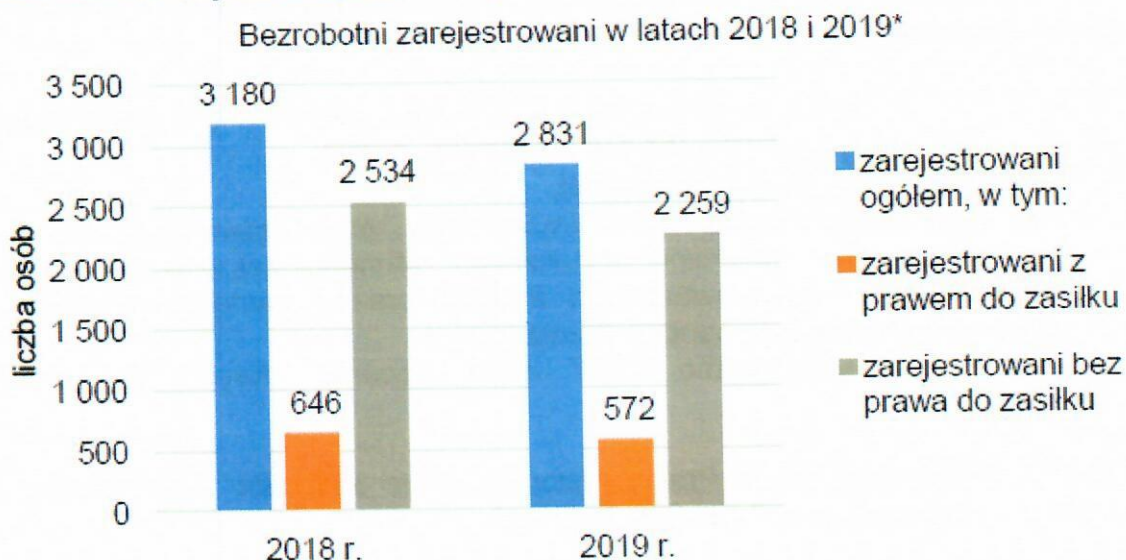
- zmienny popyt na pracę wynikający z wahań sezonowych,
- wzrastające zapotrzebowanie na pracowników,
- niż demograficzny, a w konsekwencji kurczące się wolne zasoby pracy,
- niedopasowanie wolnych zasobów pracy do potrzeb pracodawców,
- niski poziom płac w sektorze prywatnym,
- emigracja i imigracja zarobkowa,
- aktywizacja zawodowa bezrobotnych przez PUP.

W 2019 r. zarejestrowano jako bezrobotnych:

- po raz pierwszy - 579 osób (20,5% ogółu),
- po raz kolejny - 2.252 osoby (79,5% ogółu).

Najwięcej osób zgłosiło się do rejestracji w styczniu (327), wrześniu (271) i październiku (267), a najmniej – w grudniu (180), kwietniu (186) i czerwcu (197). Średniomiesięczna liczba rejestracji w badanym okresie wyniosła 236 osób (w 2018 r. 265 osób).

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kościerzynie

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie

W 2019 r. zarejestrowano ogółem 2.831 osób, tj. o 11,0% mniej niż na przestrzeni 2018 r. Z tej liczby:

- 572 osoby uzyskały prawo do zasiłku dla bezrobotnych (20,2% ogółu zarejestrowanych),
- 2.259 osób uzyskało status osoby bez prawa do zasiłku (79,8%).

Na koniec grudnia 2019 r. liczba bezrobotnych wyniosła 1.697 osób (stopa bezrobocia 6,2%) i była o 132 osoby (o 7,2%) niższa, niż w grudniu 2018 r.

Analizując rozwój lokalnego rynku pracy, można zaobserwować wciąż zmieniające się potrzeby, które stawiają przed pracującymi, jak i kandydatami do zatrudnienia stale nowe i coraz większe wymagania. Szkolenia sprzyjają zwiększeniu

zatrudniania bezrobotnych, a także ich mobilności na rynku pracy. Poza celem edukacyjnym udział w szkoleniach powoduje wzrost motywacji do podjęcia pracy i jej utrzymania.

Szkolenia realizowane są w formie:

- szkoleń grupowych, organizowanych w oparciu o plan szkoleń sporządzany na okres danego roku kalendarzowego,
- szkoleń indywidualnych, organizowanych na wniosek bezrobotnego, który może skorzystać ze szkolenia wskazanego przez siebie, jeżeli uzasadni jego celowość. Koszt szkolenia nie może przekroczyć w danym roku 300% przeciętnego wynagrodzenia.

Celowość należy uzasadnić poprzez dołączenie do wniosku na szkolenie oświadczenia pracodawcy o uprawdopodobnieniu zatrudnienia lub deklarację o zamiarze rozpoczęcia własnej działalności po ukończeniu szkolenia.

W 2019 r. Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie skierował na szkolenia grupowe 62 osoby. Natomiast na szkolenie indywidualne skierowano łącznie 40 osób.

Zakres tematyczny szkoleń indywidualnych odzwierciedlał istniejące na lokalnym rynku pracy zapotrzebowanie na kwalifikacje zawodowe.

W 2019 r. PUP w Kościerzynie pozyskał 2.588 ofert pracy od 645 pracodawców (w 2018 r. 3.282 oferty pracy od 764 pracodawców), z tego:

- 1.857 ofert pracy niesubsydiowanej,
- 731 ofert pracy subsydiowanej (m.in. staży, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, refundacji kosztów wyposażenia miejsc pracy, subsydiowanych z PFRON oraz w ramach wsparcia dla młodych bezrobotnych poniżej 30 roku życia).

Ogółem na oferty skierowano 1.687 osób, spośród których 991 zostało zatrudnionych.

W 2019 r. Powiatowy Urząd Pracy wysłał na staże 355 osób bezrobotnych na łączną kwotę zobowiązania 1426 230,00 tys. zł.

Cel operacyjny 3.2 Efektywne wykorzystywanie środków przeznaczonych na pomoc społeczną oraz prowadzenie polityki senioralnej

Opieka przedszkolna realizowana jest przez wszystkie gminy powiatu kościerskiego jak również Powiat Kościerski.

Wychowanie przedszkolne - Liczba przedszkoli – Przedszkola wg typu bez punktów przedszkolnych

Przedszkola bez specjalnych			Ze specjalnymi	
Rok	2018	2019	2018	2019
Powiat	28	29	1	1
M.	11	12	0	0

Kościerzyna				
Dziemiany	1	1	0	0
Karsin	3	3	0	0
Kościerzyna	6	6	0	0
Liniewo	2	2	0	0
Lipusz	2	2	0	0
Nowa Karczma	2	2	0	0
Stara Kiszewa	1	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W latach 2018-2019 w Powiecie Kościerskim odnotowano stopniowy wzrost liczby przedszkoli ogólnodostępnych (bez specjalnych) – z 28 do 30 placówek. Wskazuje to na systematyczny rozwój infrastruktury wychowania przedszkolnego oraz rosnącą dostępność miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Największa koncentracja przedszkoli występuje w mieście Kościerzyna, gdzie liczba placówek wzrosła z 11 do 12 i następnie ustabilizowała się. W pozostałych gminach liczba przedszkoli pozostawała na stałym poziomie, co może świadczyć o względnym dostosowaniu oferty do lokalnych potrzeb demograficznych.

W każdym z analizowanych lat funkcjonowała tylko jedna placówka przedszkolna o charakterze specjalnym, prowadzona przez Powiat. Wskazuje to na niezmienny poziom oferty edukacyjnej dla dzieci wymagających wsparcia specjalistycznego. Miasto Kościerzyna dysponuje zdecydowanie największą liczbą przedszkoli – 12. Stanowią one kluczowy element infrastruktury przedszkolnej w powiecie.

Liczba dzieci w OWP wg. miejsca uczęszczania

Dzieci w wieku przedszkolnym, dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym			
Rok	2017	2018	2019
M. Kościerzyna	1145	1180	1222
Dziemiany	180	178	177
Karsin	242	228	229
Kościerzyna	496	499	497
Liniewo	136	153	142
Lipusz	153	159	170
Nowa Karczma	249	251	261
Stara Kiszewa	233	271	279
Powiat	2834	2919	2977

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W powiecie kościerskim liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wzrosła z 2834 w 2017 r. do 2977 w 2019 r. Widoczny jest trend wzrostowy.

Gmina Miejska Kościerzyna zanotowała największy wzrost. Miasto pełni funkcję głównego ośrodka edukacji przedszkolnej, przyciągając również dzieci z okolicznych gmin.

Działania w zakresie zwiększenia liczby miejsc w przedszkolach i tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech były realizowane przede wszystkim w okresie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Miejsca OWP utworzone w ramach projektów są nadal utrzymywane jako trwałość projektów.

Gmina Wiejska Kościerzyna na przebudowę budynku szkoły w Kaliskich Kościerskich wydatkowała kwotę 305 908,45 zł.

Powiat Kościerski w roku 2019 prowadził trzy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej. Jeden punkt prowadzony był w połowie przez radców prawnych a w połowie przez adwokatów, wyznaczonych odpowiednio przez Okręgową Radę Adwokacką i Okręgową Izbę Radców Prawnych na mocy podpisanego porozumienia. Pozostałe dwa punkty prowadzone były przez wyłonione przez Zarząd Powiatu Kościerskiego organizacje pozarządowe w corocznym otwartym konkursie ofert.

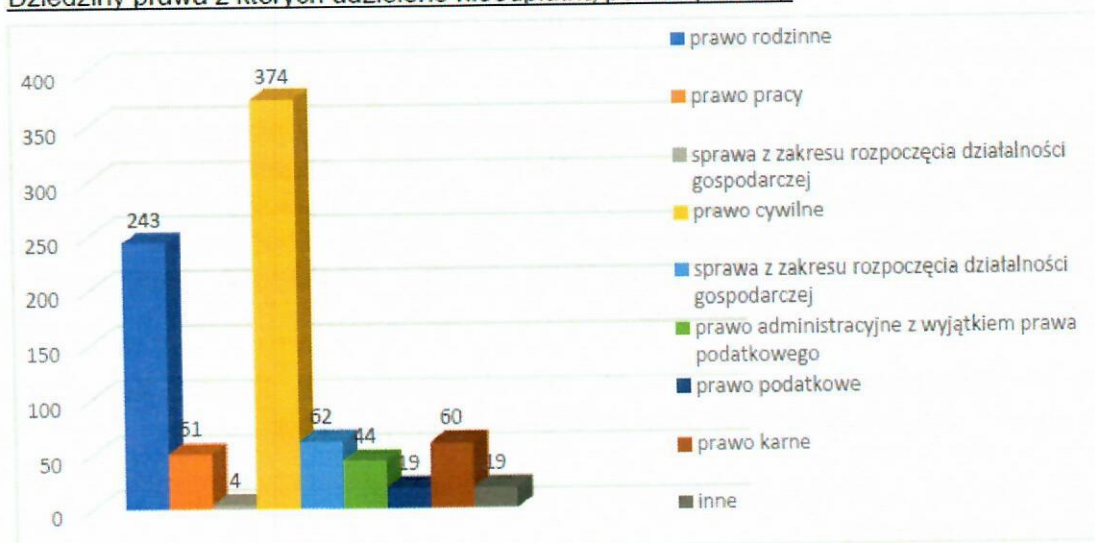
Powiecie Kościerskim w roku 2019 funkcjonowały trzy punkty pomocy prawnej:

- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowany w budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie przy ul. Krasickiego 4, prowadzony w połowie przez radców prawnych, wyznaczonych przez Okręgową Izbę Radców Prawnych a w połowie przez adwokatów wyznaczonych przez Okręgową Radę Adwokacką. Godziny funkcjonowania punktu: poniedziałek, wtorek, czwartek i piątek w godz. 11.30 - 15.30, w środę od godz. 7.30 - 11.30;
- punkt: nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowany w budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie przy ul. Krasickiego 4, prowadzony przez organizację pozarządową wyłonioną przez Zarząd Powiatu w drodze otwartego konkursu ofert tj. Kaszubski Instytut Rozwoju z siedzibą w Kościerzynie. Godziny funkcjonowania punktu: poniedziałek, wtorek, czwartek i piątek w godz. 7.30 - 11.30, w środę od godz. 12.30 - 16.30;
- punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zlokalizowany przy ul. Świętojańskiej 5 w Kościerzynie, prowadzony przez organizację pozarządową wyłonioną przez Zarząd Powiatu w drodze otwartego konkursu ofert tj. Zaborskie Towarzystwo Naukowe z siedzibą w Brusach. Godziny funkcjonowania punktu: poniedziałek, środa, czwartek w godz. 7.30 - 11.30, we wtorek i piątek od godz. 12.30 - 16.30.

W roku 2019 łącznie w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udzielono łącznie 847 porad prawnych, z czego 279 porad w punkcie prowadzonym przez adwokatów i radców prawnych, 295 w punkcie prowadzonym przez Kaszubski Instytut Rozwoju i 273 w punkcie

prowadzonym przez Zaborskie Towarzystwo Naukowe, w którym świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Dziedziny prawa z których udzielono nieodpłatną pomoc prawną:

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. Mieszkańców

Organizacje według formy prawnej i organizacyjnej na 10 tys. mieszkańców	
rok	2018
pomorskie	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, gromadzonych co 2 lata

Liczba organizacji pozarządowych w różnych formach prawnych na 10 tys. mieszkańców w odstępach dwuletnich systematycznie wzrasta w województwie pomorskim. Brak jest danych statystycznych co do liczby organizacji dla powiatu i gmin.

Cel operacyjny 3.3 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego oraz współpracy międzysektorowej

Poniżej przedstawiono kwoty dotacji udzielonych w kolejnych latach przez samorzady gminne na realizację zadań publicznych:

Kwota dotacji przeznaczonych /przyznanych organizacjom pozarządowym [zł]

Lp	Gmina	2018	2019
1	Miasto Kościerzyna	589.000	634 000
2	Dziemiany	-	-
3	Karsin	150 000	150 000
4	Kościerzyna	80 000	87 000
5	Liniewo	10 000	12 000

6	Lipusz	86 604	86 604
7	Nowa Karczma	115 000	115 000
8	Stara Kiszewa	Brak danych	57 000
9	Powiat Kościerski	100 000	130 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z raportów gmin za 2018-2019 rok, ogłoszonych konkursów.

Z przedstawionych danych wynika, że prawie wszystkie gminy przeznaczały środki dla organizacji pozarządowych, za wyjątkiem Gminy Dziemiany, która nie przekazywała organizacjom pozarządowym środków finansowych w ramach konkursu. Największymi grantowcami są: Gmina Wiejska Kościerzyna i Miasto Kościerzyna, które przekazują najwyższe środki. Większość samorządów zwiększała środki na zadania publiczne.

W ramach aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych Powiat Kościerski realizuje działania przez jednostkę powiatu PCPR w Kościerzynie.

Realizacja projektów/programów ze środków zewnętrznych.

1. Realizacja programów:

- a) Realizacja powiatowego programu profilaktyki w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2017-2020 z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałanie Narkomanii dla miasta Kościerzyna. Kwota otrzymana i wydatkowana w roku 2019 wyniosła 1.000,00 zł. - Gmina Miejska Kościerzyna.
- b) Program Ochrony Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dla jednostek samorządu terytorialnego realizacja „Powiatowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla sprawców przemocy”. Kwota wydatkowana w roku 2019 wyniosła 17.080,00 zł, w tym 14.190,00 zł dotacja i 2.890,00 zł wkład własny.
- c) Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019” Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Kwota wydatkowana w roku 2019 wyniosła 56.131,00 zł.
- d) Program „Aktywny samorząd” realizowany ze środków PFRON. Kwota otrzymana na realizację programu w roku 2019 wyniosła 277.787,08 zł.
- e) Program „Stabilne zatrudnienie - osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej” realizowany ze środków PFRON w roku 2019. Kwota wydatkowana w roku 2019 wyniosła 31.061,20 zł.
- f) Program „Zajęcia klubowe w WTZ” realizowany ze środków PFRON w 2019 roku. Kwota wydatkowana w roku 2019 wyniosła 62.400,00 zł, kwota wydatkowana do 31.01.2020 r. wyniosła 63.960,00 zł.
- g) Działalność Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepięstwem w partnerstwie ze Stowarzyszeniem OVUM z Gdyni – cały 2019 rok (umowa 2019/2021).
- h) Działalność punktu Konsultacyjnego utworzonego na podstawie partnerstwa z Polskim Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii oddział w Bytowie.

1. Realizacja projektów:

- a) Projekt „Asystent” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 działanie 6.2.2. Usługi społeczne. Partnerstwo: Fundacja „Sprawni Inaczej”, PCPR Kościerzyna, Miasto Bytów, gminy Liniewo i Stara Kiszewa. Czas realizacji III 2018 do VIII 2019 na wartość 365.987,50 zł - projekt partnerski. Kwota wydatkowana przez PCPR w roku 2019 wyniosła 16.587,00 zł.
- b) Projekt „Uwierz w siebie – kompleksowe usługi społeczne wsparcia rodziny na obszarze powiatu kościerskiego” - w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, działanie 6.2.2. Kompleksowe usługi społeczne wsparcia rodziny na obszarze powiatu kościerskiego. Partnerstwo ZHP Chorągiew Gdańska i PCPR. Wartość projektu 2 131 505,84 zł, okres realizacji od III.2018 – II 2020- projekt partnerski. Projekt został decyzją Instytucji Zarządzającej przedłużony do 31 maja 2020 r. Kwota wydatkowana przez PCPR w roku 2019 wyniosła 220.544,82 zł.
- c) Projekt „Dłoń – staże dla osób z Niepełnosprawnością” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020), nakierowany na młode osoby pozostające bez pracy na regionalnym rynku pracy. Wartość projektu 572.000,00 zł okres realizacji 2018- 2020 – projekt partnerski. Kwota wydatkowana przez PCPR w roku 2019 wyniosła 20.848,52 zł.
- d) Projekt Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (2014-202), „Kościerska Młodzież w działaniu”, Działanie 1.4. Młodzież solidarna w działaniu wartość projektu 166.225.,00 zł. Realizacja przez PCPR (Powiat) od 2019 roku.

Na terenie powiatu kościerskiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej:

1. Dom Pomocy Społecznej w Cisewiu,
2. Dom Pomocy Społecznej „KASZUB” w Stawiskach.

Dom Pomocy Społecznej w Cisewiu		Dom Pomocy Społecznej „Kaszub” w Stawiskach	
Liczba miejsc	Sredni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca	Liczba miejsc	Sredni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca
114	3 807,40 zł	45 od 01.12.2019 r.	3 691,80 zł

Źródło: Raport o stanie Powiatu Kościerskiego za 2019 r.

W 2019 roku obowiązywała lista oczekujących osób na umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej w Cisewiu według stanu na dzień 31.12.2019 r. oczekiwały 4 osoby.

Gmina Kościerzyna realizowała szereg programów za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie m.in. program „Rodzina 500+”, czyli pomoc Państwa w wychowywaniu dzieci. Program ten w 2019 roku objął swoim zasięgiem 3.639 dzieci, a łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 17 732 566,01 zł. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 889 dzieci.

Ośrodek realizował zadanie zlecone mające na celu wspieranie rodziny poprzez program „Dobry start”, w ramach którego wypłacono 2.514 świadczeń na łączną kwotę 781 510 zł. Gmina Kościerzyna wspiera rodziny – już kilka tysięcy osób korzysta z Gminnej Karty Dużej Rodziny otrzymując zniżki do kina, na basen i lodowisko. W 2019 r. na ten cel z budżetu gminy wydatkowano kwotę 45 731,00 zł.

W sferze społecznej istotnym aspektem będzie funkcjonowanie Centrum Integracji Społecznej w Kościerzynie oraz cały obszar wsparcia realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który z powodzeniem kolejny rok prowadził Dzienny Dom Pobytu Seniora, uruchomionego dzięki dofinansowaniu ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Miejsce to cieszy się ogromnym zaufaniem i zainteresowaniem kościerskich seniorów.

Z możliwości dziennego sześciogodzinnego pobytu (wraz z wyżywieniem, opieką i zajęciami terapeutycznymi) w Środowiskowym Domu Samopomocy „Jesteśmy dla Ciebie” przy ulicy Stolarskiej korzystają osób dorosłe z zaburzeniami psychicznymi.

Aktywizacja społeczna osób starszych, niepełnosprawnych oraz bezrobotnych jest realizowana m.in. przez:

- Centrum Integracji Społecznej w Kościerzynie,
- Dzienny Dom Pobytu Senior+ dla 20 osób, działający w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie Głównym celem Dziennego Domu Senior+ jest umożliwienie i wzmocnienie aktywności seniorów oraz ich sprawności psychofizycznej, koniecznej do samodzielnego funkcjonowania.
- Warsztaty Terapii Zajęciowych w Kościerzynie prowadzony przez organizację pozarządową tj, Fundację „Sprawni Inaczej”. Warsztat realizuje zadania w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, społecznej i zawodowej dla 40 osób z niepełnosprawnością. Zajęcia w warsztacie zorganizowane są w 7-miu specjalistycznych pracowniach: gospodarstwa domowego, technik różnych (papieru czerpanego), poligraficznej, arteterapii, rehabilitacyjno-edukacyjnej, praktyk zawodowych, krawieckiej. Osoby z niepełnosprawnością wykonują zamówienia dla firm i klientów zewnętrznych, głównie kartki okolicznościowe (rocznie około 8000).
- Środowiskowe Domy Samopomocy,:
  - Środowiskowy Dom Samopomocy „Jesteśmy dla Ciebie” w Kościerzynie typu A - dla osób przewlekłe psychicznie chorych; typu B - dla osób niepełnosprawnych intelektualnie typu C - dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, typu D – dla osób ze spectrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi Podmiot prowadzący: Gdańska Fundacja Dobroczynności,
  - Środowiskowy Dom Samopomocy w Trzebuniu typu A - dla osób przewlekłe psychicznie chorych; typu B - dla osób niepełnosprawnych intelektualnie; typu C - dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.,
  - Środowiskowy Dom Samopomocy w Wielu typu A - dla osób przewlekłe psychicznie chorych; typu B - dla osób niepełnosprawnych intelektualnie Podmiot prowadzący: Gmina Karsin,

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubieszynie typu A - dla osób przewlekle psychicznie chorych; typu B - dla osób niepełnosprawnych intelektualnie Podmiot prowadzący: Fundacja „Sprawni Inaczej” Oddział w Kościerzynie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Konarzynie typu A - dla osób przewlekle psychicznie chorych; typu B - dla osób niepełnosprawnych intelektualnie; typu C - dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych Podmiot prowadzący: Fundacja „Sprawni Inaczej” Oddział w Kościerzynie.

Podstawowym celem działalności Środowiskowego Domu Samopomocy jest:

- integracja osób z zaburzeniami psychicznymi ze społecznością lokalną;
- nawiązanie pozytywnych kontaktów ze światem zewnętrznym, poprawę funkcjonowania w rodzinie;
- aktywizacja uczestników, rozwijanie inwencji, motywowanie do działania i rozwoju,
- rozbudzanie i podtrzymywanie zdolności, zainteresowań;
- zwiększanie umiejętności manualnych, percepcyjnych i ruchowych;
- podnoszenie poziomu aktywności fizycznej, psychicznej oraz twórczej;
- nabywanie umiejętności zdrowego stylu życia oraz umiejętności niezbędnych w procesie leczenia;
- podnoszenie kompetencji w zakresie życia z problemami zdrowotnymi, aktywizacji zawodowej, umiejętności społecznych i interpersonalnych;
- udział w różnych formach terapii;
- poprawę samooceny;
- kreowanie postaw samorządności i zaangażowanie uczestników w pracę na rzecz domu;
- rehabilitacja przywracająca uczestnikom sprawność fizyczną.

Cel operacyjny 3.4 Wspieranie integracji społecznej i zwiększenie atrakcyjności oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców

Wspieranie integracji społecznej i zwiększenie atrakcyjności oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców jest realizowane przez Gminy Powiatu Kościerskiego jako inwestycje w infrastrukturę obiektów sportowo-rekreacyjnych, terenów zielonych i małej architektury oraz propagowanie kultury kaszubskiej.

Rok 2019 dla Gminy Miejskiej Kościerzyna był kolejnym rokiem realizacji przez Miasto strategicznych inwestycji, zwiększających atrakcyjność i jakość życia mieszkańców. Jedną z nich była realizacja Projektu „Rewitalizacja Osiedla 1000-lecia – Kartuska – szansą rozwoju Kościerzyny”. W ramach tego Projektu w 2019 roku zakończono etap prac związany z remontem części wspólnych budynków: Strzeleckiej 26, Lipowej 3, Kartuskiej 14 i 16. Wykonano również remont budynków komunalnych: Wybickiego 12 oraz 14. Największym jednak etapem rozpoczętym w 2019, a zakończonym się w 2020 roku był kompleksowy remont budynków przeznaczonych pod funkcjonowanie utworzonego Uchwałą nr XV/130/19 Rady Miasta Kościerzyna z dnia 25.09.2019 Centrum Integracji Społecznej w Kościerzynie.

Gmina Miejska Kościerzyna rozpoczęła budowę budynku mieszkalnego przy ul. Heykiego, planowane zakończenie w 2020 roku. Budynek będzie posiadał w pełni wykończone 32 mieszkania czynszowe z metrażem w przedziale 40-60 m² (w tym 24 dwupokojowe oraz 8 trzypokojowych) o łącznej powierzchni 1583,24 m². Każde z mieszkań będzie od razu gotowe do zamieszkania. Koszt budowy budynku opiewa na łączną kwotę 6,3 mln złotych, z czego 45% kwoty to wkład Gminy Miejskiej Kościerzyna, 45% to pozyskana z Banku Gospodarstwa Krajowego dotacja i 10% to wkład Kościerskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

Gmina Liniewo

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Liniewie jest samorządową instytucją kultury istniejącą od 1990 roku. Oprócz swojej działalności na co dzień GOKSiR współpracuje z wszystkimi KGW Gminy Liniewo - oraz Klubami Seniora - grupy nieformalne. Prowadzi wielokierunkową działalność rozwijającą i zaspokajającą potrzeby kulturalne i sportowe mieszkańców, mając na celu dotarcie do jak największej grupy odbiorców i zaangażowanie ich do aktywnego uczestnictwa w kulturze. GOKSiR prowadzi cykliczne, coroczne imprezy o charakterze masowym m.in. festyny, ferie zimowe, imprezy andrzejkowe, dzień dziecka, święta seniorów z wykorzystaniem obiektów rekreacyjno-sportowych. Do największych imprez można zaliczyć Festyn sierpniowy oraz dożynki gminne.

W Gminie Nowa Karczma w 2019 roku zakończono realizację zadania pn. „Budowa strefy sportowo – rekreacyjnej w Lubaniu”. Inwestycja ta została zrealizowana w ramach Programu rozwoju małej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym – Otwarte Strefy Aktywności (OSA) edycja 2019, którego celem jest budowa ogólnodostępnych, bezpłatnych stref sportowo-rekreacyjnych, mających stać się miejscem pierwszej aktywności fizycznej dla dzieci, dorosłych oraz osób starszych. W ramach przedsięwzięcia zamontowano elementy małej architektury: 6 urządzeń sportowych do ćwiczeń, w tym: jeździec, wioślarz, wahadło + biegacz + twister, orbitrek, wyciąg górny, rower, 2 tablice edukacyjno – zabawowe, w tym: „kółko i krzyżyk” i „sklepik z liczydłem”, 4 ławki oraz nasadzono zieleń. Całkowity koszt przedsięwzięcia to suma 30 822,78 zł, a kwota dofinansowania ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej to 50% wartości zadania.

Gmina Nowa Karczma przystąpiła do projektu partnerskiego „Zintegrowane systemy zrównoważonego gospodarowania odpadami zmniejszające emisję zanieczyszczeń w obszarze Południowego Bałtyku” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. W ramach projektu utworzono ścieżkę edukacyjną w miejscowości Lubań. Celem powyższej inwestycji jest zwiększenie świadomości z zakresu problemów i rozwiązań w gospodarowaniu odpadami, a także metod gospodarowania odpadami w gospodarstwach domowych.

W Gminie Stara Kiszewa główną instytucją publiczną, która w imieniu samorządu gminy odpowiada za realizację zadań związanych z kulturą, sportem i turystyką jest Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Starej Kiszewie. Działalność

Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Turystyki w 2019 roku skupiona była na kontynuacji organizacji pracy jednostki poprzez różnorodne formy edukacji kulturalnej i rekreacji.

W 2019 roku w Gminie Kościerzyna na boisku w Skorzewie powstały dwie nowe rzutnie lekkoatletyczne, których koszt wykonania wyniósł 15 000 zł. Służą dzieciom i młodzieży z tamtejszej szkoły, jak również zawodnikom Uczniowskiego Klubu Sportowego Olimpijczyk w Skorzewie. Rzutnie lekkoatletyczne to miejsca przystosowane i specjalnie wyposażone w celu rozgrywania konkurencji lekkoatletycznych: rzutu oszczepem, rzutu dyskiem, rzutu młotem i pchnięcia kulą. W 2019 roku za kwotę 53 997 zł zbudowano także system nawodnienia wraz z renowacją płyty boiska do piłki nożnej w Łubianie. W 2019 roku rozpoczęto przygotowania do budowy hali sportowej przy Zespole Kształcenia w Łubianie - wyłoniono wykonawcę dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

Gmina Lipusz w roku 2019 zrealizowała zadanie pn. Budowa Otwartej Strefy Aktywności – wariant rozszerzony – 1 obiekt, na które przeznaczyła kwotę 100 000,00 zł.

Cel operacyjny 3.5 Poprawa jakości i dostępności opieki medycznej, rehabilitacyjnej i uzdrowiskowej

W roku 2019 Gmina Kościerzyna w ramach porozumienia ze Szpitalem Specjalistycznym w Kościerzynie do projektu w ramach Miejskiego Obszaru Funkcyjnego przekazała kwotę 84 046,00 zł (na zakup aparatury medycznej).

Gmina Nowa Karczma zaangażowała się w XXVII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – 13.01.2019 r. zebrano kwotę 7.000,44 zł na zakup sprzętu dla specjalistycznych szpitali dziecięcych.

Gmina Miejska Kościerzyna realizowała zadania dotyczące profilaktyki zdrowotnej poprzez realizowany w 2019 roku program profilaktyki próchnicy dla kościerskich 5-latków.

Zadania samorządu Gminy Stara Kiszewa w zakresie opieki zdrowotnej realizowane są przez Gminny Ośrodek Zdrowia w Starej Kiszewie. Podmiot leczniczy działa jako samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej utworzony przez Radę Gminy w Starej Kiszewie. Ośrodek jest odrębną jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, utworzoną w celu udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia. Ośrodek udziela świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, osobom ubezpieczonym oraz innym osobom uprawnionym do tych świadczeń na podstawie odrębnych przepisów, nieodpłatnie, za częściową lub całkowitą odpłatnością.

W 2019 r. Powiat Kościerski realizował program polityki zdrowotnej pn. „Regionalny Program Polityki Zdrowotnej – szczepienia przeciw pneumokokom dla osób 65 +

z grupy ryzyka” na terenie Powiatu Kościerskiego. W ramach programu bezpłatnie zaszczepiono 104 osoby z grup podwyższonego ryzyka.

Powiat Kościerski poniósł 50% kosztów szczepień tj. kwotę 15.496,00 zł pozostałe 50% kosztów pokrył Samorząd Województwa Pomorskiego.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przedstawione wyniki wskazują na realizację działań w ramach Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Kościerskiego Obszaru Funkcjonalnego. Analiza rezultatów pokazuje, że był to okres intensywnego rozwoju infrastrukturalnego oraz wzrostu aktywności inwestycyjnej i społeczno-gospodarczej na terenie powiatu kościerskiego. Podejmowane przedsięwzięcia obejmowały rozwój infrastruktury turystycznej i drogowej, wsparcie przedsiębiorczości, inwestycje w zakresie ochrony środowiska, a także działania ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców.

Priorytet I Konkurencyjna gospodarka

W 2019 roku kontynuowano rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie wszystkich gmin powiatu. Zrealizowano liczne inwestycje obejmujące budowę terenów rekreacyjnych, placów zabaw, siłowni plenerowych, przystani kajakowych, tras pieszo-rowerowych oraz infrastruktury służącej aktywnej turystyce. Szczególnie istotne były inwestycje związane z rozwojem Pomorskich Szlaków Kajakowych oraz budową wieży widokowej w Przytarni.

Rozwijano także infrastrukturę rowerową oraz przygotowywano dokumentacje projektowe dla kolejnych tras w ramach projektów integrujących transport i turystykę. Działania te wzmacniają atrakcyjność turystyczną regionu oraz poprawiają warunki do rozwoju turystyki aktywnej.

Oferta inwestycyjna powiatu opierała się m.in. na Kościerskiej Strefie Aktywności Gospodarczej oraz terenach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Liniewie, co tworzy warunki do lokowania nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorstw.

Powiat prowadził aktywną politykę wspierania przedsiębiorczości poprzez pozyskane środki na projekty szkoleniowe, edukacyjne i dotacyjne na rozpoczęcie działalności gospodarczej, a działania wspierały również programy takie jak „Własna firma w Sercu Kaszub” oraz inicjatywy rozwijające kompetencje cyfrowe administracji.

Dane statystyczne wskazują na systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw we wszystkich gminach powiatu. Wskaźnik przedsiębiorczości wzrósł do poziomu 90,7 firm na 1000 mieszkańców, jednak nadal pozostawał niższy od średniej województwa pomorskiego.

Istotnym elementem działań była również promocja turystyczna realizowana przez LOT „Serce Kaszub”, obejmująca udział w targach turystycznych, organizację wydarzeń promocyjnych, kampanii internetowych oraz wydawnictw promujących region. W 2019 roku odnotowano znaczący wzrost ruchu turystycznego oraz liczby udzielonych noclegów zarówno w powiecie kościerskim, jak i w województwie pomorskim. Dynamika wzrostu była szczególnie wysoka w powiecie kościerskim.

Kontynuowano również działania rewitalizacyjne oraz inwestycje społeczne i mieszkaniowe, w tym rewitalizację osiedla 1000-lecia w Kościerzynie, budowę mieszkań czynszowych oraz inwestycje w infrastrukturę sportową i społeczną.

Wnioski

Rok 2019 charakteryzował się intensywnym rozwojem infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i społecznej, co przyczyniało się do wzrostu atrakcyjności powiatu kościerskiego. Widoczny jest dynamiczny rozwój turystyki aktywnej, szczególnie w zakresie infrastruktury kajakowej, rowerowej oraz rekreacyjnej.

Powiat skutecznie wykorzystywał środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne i krajowe, do realizacji inwestycji infrastrukturalnych i gospodarczych.

Wzrost liczby przedsiębiorstw wskazuje na pozytywne trendy gospodarcze oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości, mimo że poziom przedsiębiorczości nadal pozostaje niższy niż średnia wojewódzka.

System wsparcia przedsiębiorczości funkcjonował skutecznie poprzez dotacje, projekty szkoleniowe i rozwój kompetencji przedsiębiorczych mieszkańców.

Działania promocyjne realizowane przez LOT „Serce Kaszub” przyczyniły się do wzrostu rozpoznawalności regionu i zwiększenia ruchu turystycznego. Inwestycje rewitalizacyjne, mieszkaniowe i sportowe wpływają pozytywnie na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność przestrzeni publicznej.

PRIORYTET II: Dostępność transportowa i środowisko

Przedstawione wyniki wskazują na systematyczną realizację działań związanych z rozwojem infrastruktury drogowej i technicznej na terenie powiatu kościerskiego. W latach 2017–2019 nastąpił wyraźny wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni twardej oraz ulepszonej, przy jednoczesnym zmniejszeniu długości dróg gruntowych.

W 2019 roku realizowano liczne inwestycje drogowe finansowane przy wsparciu środków krajowych, unijnych oraz partnerów samorządowych i instytucjonalnych. Modernizowano zarówno drogi gminne, jak i powiatowe, poprawiając bezpieczeństwo oraz dostępność komunikacyjną regionu.

Odnotowano niewielki spadek liczby wypadków drogowych i rannych w stosunku do roku poprzedniego, jednak liczba wypadków śmiertelnych utrzymała się na tym samym poziomie. Wskazuje to na potrzebę dalszych działań poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego.

W zakresie transportu zbiorowego uruchomiono trzy nowe linie komunikacyjne o charakterze użyteczności publicznej, których funkcjonowanie było możliwe dzięki wsparciu Funduszu rozwoju przewozów autobusowych. Transport publiczny odegrał istotną rolę w zapewnieniu mieszkańcom dostępu do usług, pracy i edukacji.

W obszarze infrastruktury wodno-kanalizacyjnej liczba oczyszczalni i ich przepustowość pozostały bez zmian, jednak wzrosła liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji, co świadczy o stopniowym zwiększaniu stopnia skanalizowania gmin. Jednocześnie realizowano liczne inwestycje w rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz modernizację stacji uzdatniania wody.

W zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii realizowano działania obejmujące termomodernizację budynków, instalacje fotowoltaiczne, wymianę oświetlenia na energooszczędne oraz programy wspierające ograniczanie emisji i poprawę jakości powietrza. Prowadzono również działania edukacyjne i doradcze związane z ochroną środowiska i gospodarką niskoemisyjną.

W zakresie transportu zbiorowego uruchomiono 9 linii komunikacyjnych o charakterze użyteczności publicznej. Funkcjonowanie systemu było możliwe dzięki znacznemu wsparciu finansowemu ze środków zewnętrznych. Transport publiczny odegrał istotną rolę w zapewnieniu mieszkańcom dostępu do pracy, edukacji i usług.

W obszarze infrastruktury technicznej (wodno-kanalizacyjnej) nie odnotowano zmian w liczbie oczyszczalni ani ich przepustowości, jednak wzrosła liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej. Oznacza to stopniową poprawę stopnia skanalizowania poprzez podłączanie nowych użytkowników.

Jednocześnie we wszystkich gminach realizowano inwestycje w rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizację stacji uzdatniania wody oraz budowę infrastruktury towarzyszącej, co wpływa na poprawę jakości usług komunalnych.

W zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii podejmowano liczne działania obejmujące m.in. termomodernizację budynków, instalacje fotowoltaiczne, wymianę źródeł ciepła oraz realizację programów ekologicznych (np. usuwanie azbestu, programy wsparcia dla mieszkańców).

Działania te wspierane były przez programy krajowe i regionalne oraz inicjatywy edukacyjne, co przyczynia się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców.

Wnioski

W 2019 roku następowała systematyczna poprawa jakości infrastruktury drogowej oraz zwiększenie udziału dróg o nawierzchni trwałej. Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych umożliwiło realizację licznych inwestycji drogowych i infrastrukturalnych.

Mimo poprawy części wskaźników bezpieczeństwa drogowego nadal konieczne są działania ograniczające liczbę wypadków śmiertelnych.

Rozwój transportu publicznego zwiększył dostępność komunikacyjną mieszkańców, szczególnie na obszarach o ograniczonej dostępności transportowej.

Stopień rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej systematycznie się poprawia poprzez przyłączanie nowych użytkowników oraz realizację kolejnych inwestycji.

Gminy konsekwentnie inwestują w rozwój infrastruktury technicznej, co przekłada się na poprawę jakości usług komunalnych i warunków życia mieszkańców.

Działania związane z efektywnością energetyczną i OZE stają się coraz ważniejszym elementem polityki rozwoju lokalnego i ochrony środowiska.

Wyzwanie stanowi dalsza rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej, poprawa bezpieczeństwa drogowego oraz kontynuacja transformacji energetycznej.

PRIORYTET III: Kapitał ludzki oraz zintegrowane i aktywne społeczeństwo

W 2019 roku sytuacja na rynku pracy w powiecie kościerskim pozostawała relatywnie stabilna. Na lokalny rynek pracy wpływały zarówno czynniki sezonowe, jak i problemy strukturalne związane z niedopasowaniem kwalifikacji pracowników do potrzeb pracodawców, emigracją zarobkową oraz niskim poziomem wynagrodzeń w części sektorów gospodarki.

W 2019 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spadła w porównaniu z rokiem poprzednim. Powiatowy Urząd Pracy prowadził działania aktywizacyjne, wspierał osoby bezrobotne poprzez szkolenia, dotacje oraz programy rynku pracy, a także realizował działania związane z rozwojem kompetencji zawodowych mieszkańców.

Istotnym elementem działań było również wsparcie edukacji przedsiębiorczej młodzieży oraz rozwój kompetencji cyfrowych w administracji publicznej i instytucjach lokalnych.

W zakresie integracji społecznej i jakości życia mieszkańców realizowano inwestycje w infrastrukturę społeczną, sportową i rekreacyjną, które sprzyjały

aktywizacji mieszkańców i rozwojowi lokalnych społeczności. Wsparcie otrzymywały również organizacje pozarządowe oraz inicjatywy społeczne i kulturalne.

Rozwijano także infrastrukturę mieszkaniową oraz działania rewitalizacyjne, które wpływały na poprawę warunków życia mieszkańców oraz estetykę przestrzeni publicznej.

Wnioski

Rok 2019 charakteryzował się względnie stabilną sytuacją na lokalnym rynku pracy oraz spadkiem liczby osób bezrobotnych.

Nadal występują problemy strukturalne rynku pracy, szczególnie związane z niedopasowaniem kwalifikacji pracowników do potrzeb pracodawców oraz sezonowością zatrudnienia.

Działania Powiatowego Urzędu Pracy skutecznie wspierały aktywizację zawodową mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

Rozwijanie kompetencji przedsiębiorczych i cyfrowych stanowi ważny element wzmocnienia kapitału ludzkiego.

Inwestycje w infrastrukturę społeczną, sportową i rekreacyjną przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz integracji społecznej.

Organizacje pozarządowe i inicjatywy lokalne pozostają istotnym partnerem w realizacji działań społecznych i aktywizacyjnych.

Dalszego wsparcia wymaga rozwój rynku pracy, podnoszenie kwalifikacji mieszkańców oraz wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej.